ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ ΟΡΕΙ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΣΤΑΥΡΟΝΙΚΗΤΑ

Μεταβὰς κατὰ τὸν παρελθόντα Νοέμβριον 1953 εἰς Ἅγιον Ὄρος, ἐντολῇ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας, πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐν ταῖς ἱεραῖς μοναῖς φυλασσομένων χειρογράφων καὶ μελέτην τῶν πρὸς συντήρησιν καὶ διασφάλισιν αὐτῶν ληπτέων μέτρων [1], ἐπελήφθην τῆς συντάξεως συμπληρωματικῶν καταλόγων τῶν μὴ καταγεγραμμένων χειρογράφων διαφόρων μονῶν. Τοὺς καταλόγους τούτους θὰ ἐκδίδω σὺν τῷ χρόνῳ κατὰ τὴν σειρὰν τῆς ἀποπερατώσεως αὐτῶν. Ἔναρξιν δὲ τῆς ἐκδόσεως ποιοῦμαι σήμερον διὰ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ συμπληρωματικοῦ καταλόγου τῶν ἑλληνικῶν χειρογράφων τῆς ἱερᾶς μονῆς Σταυρονικήτα.

Ὑπὸ τοῦ Σπυρίδωνος Λάμπρου ἔχουν καταγραφῆ 169 ἐν ὅλῳ χειρόγραφοι κώδικες τῆς μονῆς ταύτης [2]. Τῶν πρώτων 57 κωδίκων τούτων, γεγραμμένων ἐπὶ περγαμηνῆς, ἀπόκειται ἐν τῇ μονῇ δίτομος χειρόγραφος κατάλογος, πολὺ ἐκτενέστερος τοῦ τοῦ Λάμπρου, ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν: «Γαβριὴλ Σταυρονικητιανοῦ, Οἱ περγαμηνοὶ κώδικες τῆς βιβλιοθήκης Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σταυρονικήτα», τόμ. Α΄, 1915 [= ἀριθ. 1 - 28] καὶ τόμ. Β΄, 1915 (-1916) [= ἀριθ. 29 - 57]. Ἐν τέλει τοῦ Β΄ τόμου τοῦ χειρογράφου καταλόγου τούτου ὁ Γαβριὴλ περιέγραψεν ἑτέρους πέντε περγαμη-

---

[1] Ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀποστολῆς μου ταύτης θὰ δημοσιεύσω ἐν καιρῷ. Θεωρῶ ἐπιβεβλημένον καθῆκόν μου νὰ εὐχαριστήσω θερμῶς καὶ ἐντεῦθεν τὴν Ἱερὰν Κοινότητα τοῦ Ἁγίου Ὄρους καὶ τοὺς ἡγουμένους ἢ προϊσταμένους τῶν μονῶν διὰ τὴν παρασχεθεῖσαν πρόθυμον ἐπικουρίαν εἰς τὸ ἔργον μου.

[2] Σπυρίδωνος Π. Λάμπρου, Κατάλογος τῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἑλληνικῶν κωδίκων, τόμος πρῶτος, ἐν Κανταβριγίᾳ 1895, σ. 75 - 90 (ἀριθ. 866 - 1034). Ἐκ τῶν ὑπὸ Λάμπρου καταγραφέντων κωδίκων οἱ ὑπ' ἀριθ. 26, 28 καὶ 44 περιεγράφησαν λεπτομερέστερον ὑπὸ Σωφρονίου Εὐστρατιάδου, Κατάλογος τῶν κωδίκων τῆς Μεγίστης Λαύρας..., Paris 1925, σ. 395 - 396: Ἁγιορειτικῶν κωδίκων κατάλοιπα. Γ΄. Κώδικες τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα: ἀριθ. 2112 (28), 2113 (26) καὶ 2114 (44).

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

νοὺς κώδικας μὴ καταγραφέντας ὑπὸ τοῦ Λάμπρου, ἤτοι τὸν ὑπ᾽ ἀριθ. 170 (περιέχοντα ἀποσπάσματα ἐκ τοῦ βίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου καὶ Ἁγίου Μάμαντος) καὶ τέσσαρα εἰλητάρια, εἰς τὰ ὁποῖα ἔδωκε τοὺς ἀριθμοὺς 58 - 61 καὶ εἰς ἅτινα ἐδόθησαν ὑπ᾽ ἐμοῦ οἱ ἀριθμοὶ 171 – 174, ἵνα μὴ συγχέωνται πρὸς τοὺς φέροντας τοὺς αὐτοὺς ἀριθμοὺς (58 – 61) χαρτῴους κώδικας τῆς μονῆς. Τὴν περιγραφὴν τῶν τεσσάρων τούτων εἰληταρίων ἐδημοσίευσεν ὁ Γαβριὴλ εἰς τὸ περιοδικὸν «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς» [1], ὅπου προηγουμένως εἶχεν ἐπίσης δημοσιεύσει τὰ σημειώματα τὰ φερόμενα ἐπὶ διαφόρων περγαμηνῶν [2] ἢ χαρτῴων [3] κωδίκων, ἅτινα ὁ Σπ. Λάμπρος δὲν εἶχε παραθέσει εἰς τὸν κατάλογόν του. Φαίνεται ὅτι ὁ Γαβριὴλ εἶχε τὴν πρόθεσιν νὰ συνεχίσῃ τὴν σύνταξιν ἀναλυτικωτέρου καταλόγου καὶ διὰ τοὺς λοιπούς, ἤτοι τοὺς χαρτῴους κώδικας τῆς μονῆς (ἀριθ. 58 – 169), ὡς ἀποδεικνύει χειρόγραφον τετράδιον ἀποκείμενον ἐν αὐτῇ καὶ περιέχον τὴν περιγραφὴν τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 58 χαρτῴου κώδικος, ἄγνωστον ὅμως διατί δὲν ἠδυνήθη νὰ φέρῃ τὴν περιγραφὴν ταύτην εἰς πέρας.

Εὑρὼν κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου ἀκαταγράφους ἑτέρους ἕνδεκα κώδικας, ἠρίθμησα αὐτοὺς ἀπὸ 175 – 185 καὶ κατέγραψα διὰ βραχέων εἰς νέον καταρτισθὲν εἰδικὸν χειρόγραφον κατάστιχον τῆς μονῆς. Προβαίνω δὲ κατωτέρω εἰς ἐκτενεστέραν πως περιγραφὴν τῶν χειρογράφων τούτων ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σημειωμάτων μου.

175 Χαρτ. 0,19 × 0,15 XVI αἰ. φ. 84

1 (φ. 1r – 27r) *«† Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν* ***Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου*»**.

Ἐν τέλει (φ. 27r) : *«† Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Γεωργίου ἱεροδιακόνου τε τοῦ Ναυπακτίου. † Ἐπὶ ἔτους ζφμφ ἰνδικτιῶνος εης ἐν μηνὶ δεκεμβρίῳ ιε΄ :»* [= 1531].

2 (φ. 28r – 65v) *«Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν* ***Βασιλείου τοῦ Μεγάλου*»**.

Ἐν τέλει (φ. 65v) : *«† Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Γεωργίου ἱεροδιακόνου τέ τοῦ Ναυπακτίου. † Ἐπὶ ἔτους ζφμφ ἰνδικτιῶνος εης ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ κ.»* [= 1531].

3 (φ. 66r – 81r) : *«Ἡ θεία λειτουργία τῶν προηγιασμένων»*.

---

[1] Γαβριὴλ Σταυρονικητιανοῦ, Τὰ εἰλητάρια τῆς Μονῆς Σταυρονικήτα, «Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς», τόμ. 8 (1924), σ. 425 - 429.

[2] Τοῦ αὐτοῦ, Σημειώματα περγ. κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σταυρονικήτα, αὐτόθι, τόμ. 5 (1921), σ. 262 - 266.

[3] Τοῦ αὐτοῦ, Σημειώματα χαρτῴων κωδίκων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Σταυρονικήτα, αὐτόθι, σ. 406 - 412.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

Ἐν τέλει (φ. 81r) : «† *Θεοῦ τὸ δῶρον καὶ πόνος Γεωργίου. οἰκτροῦ διακόνου τέ, τάλανος Ναυπακτίου : — Ἐπὶ ἔτους ζφμφ ἰνδικτιῶνος ες Ἐν μηνὶ Δεκεμβρίῳ κγ ἡμέρᾳ σαββάτῳ*».

Καὶ ἐν συνεχείᾳ, δι᾽ ἑτέρας χειρός: «*Ἡ θεία λειτουργία ἐστὶ τῆς μονῆς τοῦ Σταυρονικήτα*».

4 (φ. 83r – 84r) : «*Ὀνόματα παρρησιαστικὰ τῆς μονῆς τοῦ Σταυρονικῆτα*». Τὰ φύλλα ταῦτα 83 καὶ 84 ἔχουν μεταγενεστέρως προστεθῆ καὶ γραφῆ δι᾽ ἄλλης χειρός.

Ἐν φ. 82r ἀναγινώσκομεν : «*Ἡ παροῦσα αὔτη καὶ θεία λειτουργία, ἐσταχώθη καὶ καὶ* [sic] *ἀνἐκεινήσθαι ἐκ βάθρον παρὰ τοῦ πανωσιωτάτου καὶ ἁγίῳ προηγουμένῳ κυρίου, κυρίου Ἰωακεὶμ τῆς καθ᾽ ἡμῶν θείας καὶ ἱερᾶς πατριαρχικῆς μονῆς τοῦ κὺρ Σταυρονηκίτα καὶ τὴν ἀφηέρωσεν εἰς τὸν σεβάσμιον θεἱον καὶ ἱερὸν ναὸν τοῦ καθωληκοῦ εἴτης κειμένειν εἰς τὸ ἁγίῳνύμῳ ὄρει τοῦ ἄθωνος καὶ εἴ της τὴν ἀξηφηερώσει ἐκ τῆς αὐτῆς μονῆς ἐχέτω τὰς ἀρὰς τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ θεοφόρων πατέρων. Ἐπὶ ἔτους ͵ζρπβῳ . Ἐν μηνὴ δεκεμβρίῳ γ :*» [= 1673].

Ἐρυθρὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα. Στάχωσις δερματίνη φέρουσα προστύπους καὶ ἐπιχρύσους ἔμπροσθεν μὲν τὴν εἰς Ἅδου κάθοδον, ὄπισθεν δὲ τὴν Σταύρωσιν.

176 Χαρτ. 0,193 × 0,140 XVI αἰ. φ. 47

1 (φ. 1r – 31r) : «*Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν* ***Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου***».

2 (φ. 32r – 39v) : «*Τάξις γενομένη ἐπὶ χειροτονία ἀναγνώστου*».

3 (φ. 40r – 47r) : «*Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονία πρεσβυτέρου*».

Ἐρυθρὰ ἀρχικὰ διάκοσμα. Στάχωσις ἐξ ἐρυθροῦ δέρματος φέρουσα ἔμπροσθεν πρόστυπον καὶ ἐπίχρυσον σταυρὸν ἔχοντα κατὰ τὴν βάσιν τὴν χρονολογίαν 1867.

Τὸ χειρόγραφον φυλάσσεται ἐντὸς θήκης ἐκ χαρτονίου.

177 Χαρτ. 0,208 × 0,152 XVII αἰ. φ. 48

1 (φ. 1r – 24r) : «*Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν* ***Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου***».

2 (φ. 24v – 26v) : «*Τάξις γινομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ ἀναγνώστου καὶ ψάλτου*».

3 (φ. 27r – 30v) : «*Τάξις γενομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ διακόνου*».

4 (φ. 30v – 34r) : «*Τάξις γενομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ πρεσβυτέρου*».

5 (φ. 34r – 37v) : «*Τάξις γενομένη ἐπὶ χειροτονίᾳ ἐπισκόπου*».

Κῶδιξ ἐξαιρέτως καλλιγραφημένος καὶ κοσμούμενος διὰ περιτέχνων πολυχρώμων ἀρχικῶν γραμμάτων καὶ ἄλλων διακοσμητικῶν ποικιλμάτων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

178 Χαρτ. 0,192 × 0,140 XVII αἰ. φ. 51

1 (φ. 1r – 24v) : «*Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν* ***Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου***».

2 (φ. 25r – 48v) : «*Ἡ θεία λειτουργία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν* ***Βασιλείου τοῦ Μεγάλου***».

3 (φ. 49r – 51r) : «*Εὐχὴ συγχωρητικὴ ἣν λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ἢ πνευματικὸς πατὴρ πρὸς τοὺς μέλλοντας μεταλαμβάνειν τῶν ἀχράντων καὶ φρικτῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων*».

Ἐν φ. 51r : «*† εγράφθη, παραδανιὴλ μοναχοὺ καὶ όπιος τὰ ἀναγνώθη, νὰ τὸν ἐσυχωρά. ἴσος διὰ τὰς εὐχάσας τύχῃ συγχωρήσεως ταῦτα παρὰ Δανιὴλ μοναχοῦ*».

Ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ ὀπισθίου σταχώματος : «*ἡ παροῦσα λειτουργία ἐσταχώθη καὶ ἀνεπληρώθη τὰ γεγραμένα καὶ ἀφιερώθη εἰς τὸ παρακλήσιον τῆς αποτομῆς τοῦ Τιμίου Προδρόμου ἔξω τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Σταυρονικήτα*». Νοοῦνται τὰ φ. 5r – 6v, ἅτινα εἶναι γεγραμμένα διὰ τῆς γραψάσης τὸ σημείωμα τοῦτο νεωτέρας χειρὸς πρὸς ἀναπλήρωσιν ἐκπεσόντων φύλλων τοῦ παλαιοῦ χειρογράφου.

Τὸ 3 τοῦ κώδικος εἶναι γεγραμμένον διὰ χειρὸς ἄλλης ἢ τὰ 1 καὶ 2.

Ἐρυθρὰ ἀρχικὰ κεφαλαῖα, ἄτεχνα.

179 Χαρτ. 0,205 × 0,145 XVI αἰ. φ. 123

1 (φ. 1r – 89r) : «*Κανόνες ψαλλόμενοι κατ' ἦχον τῷ Σαββάτῳ εἰς τὸν ὄρθρον τοῦ ἁγίου τῆς Μονῆς* [= Νικολάου] *καὶ ὁ ἕτερος εἰς πάντας τοὺς ἁγίους*».

2 (φ. 91r – 123r) : «*Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου ἀρχιεπισκόπου Μύρων τῆς Λυκίας τοῦ Θαυματουργοῦ*».

Ἀρχ. : «*Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἀνήρ τις ἐν τῇ Λυκίᾳ τοὔνομα Ἰωσήφ...*».

Τὰ φύλλα 89v – 90r-v λευκά.

180 Χαρτ. 0,150 × 0,105 XVIII αἰ. φ. 123

«*Νόμιμον*», εἰς κεφάλαια σμη΄.

Ἀρχ. (φ. 4r) : «*Ἐκεῖνος ὁποῦ θέλῃ νὰ δέχεται τοὺς λογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων...*» κλπ.

Ἐν φ. 3v : «*καὶ τόδε σὺν τοῖς ἄλλοις Κυριάκου ἱερέως ἐκ Νευροκόπου*».

Ἐν φ. 1 – 3 καὶ 122v – 123v διάφορα κακογραφημένα σημειώματα καὶ λογαριασμοί· ἐκ τούτων παραθέτω ἕν, ἐκ φ. 122v : «*Λαυρέντιος ἱερεὺς*

ὅταν ἥμουν εἰς τὸν τζήντζουν εἰς το μιτόχι ὁ ἴδιως 1837 νοεμβρίου 15 ἄφου ἦλθεν ὁ π(α)πανικιφόρος θέτην θε κάργανη εἰς το μιτόχοι 1841

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

Νοεμβρίου ὅταν ἐγεινα πα(πὰς) 1832 μαίου || προτι || 18 ὅταν ἔγινε ὁ ἀδελφός μου· ὁ αρσένιος καλόγερος με το καλογέρι μου καλίνικον 1840 αγούστου 30».

Στάχωσις κατεστραμμένη σχεδόν.

181 Χαρτ. 0,145 × 0,090 XVIII αἰ. φ. 238

Σύμμεικτος κῶδιξ, ἀκέφαλος, γεγραμμένος διὰ πολλῶν διαφόρων χειρῶν.

1 (φ. 2r – 16r) [ἀκέφ.] Ὁδηγίαι εἰς πνευματικὸν ἐξομολογοῦντα.

2 (φ. 16r – 70v): «*Συνοδικοὶ καὶ ἀποστολικοὶ κανόνες καὶ τοῦ* ***Ἁγίου Βασιλείου*** *καὶ ἑτέρων ἁγίων*» (ὑπ' ἀριθ. α' – σλ').

Ἀρχ.: «*ᾱ Ὁ χειροτονῶν παρ' ἐνορίαν, σὺν τῷ χειροτονουμένῳ καθαιρείσθω...*».

3 (φ. 70v – 74v): «*Εὐχὴ συγχωρητική*».

4 (φ. 75r – 87v): «*Ἀκολουθία τοῦ μικροῦ ἁγιασμοῦ*».

5 (φ. 88r – 99r): «*Ἱστορία* ***Διονυσίου ἱερομονάχου τοῦ ῥήτορος*** *ἀσκοῦντος ἐν τῇ σκήτῃ τῆς Λαύρας*».

Ἀρχ.: «*Ἐγώ, ἀδελφοί, ἀναγινώσκων τὰ βιβλία εὗρον θαύματα...*» κλπ.

Τέλ. (φ. 99v): «*...ἔδραμεν καὶ ἐκεῖ νὰ ἰδῇ καὶ βλέπει τὰ δύο παιδία φονευμένα*».

6 (φ. 100r – 190r): «*Νομοκάνον* [sic] *ἐκλελεγμένων ὑπο πολλῶν θείων θεοφόρων πατέρων*».

Ἀρχ.: «*Ὦ πνευματικέ, βάλε εἰς τὸν νοῦν σου καὶ κατάλαβε καλῶς...*» κλπ.

7 (φ. 192r – 197r) [ἀκέφ.] Προσφωνήσεις εἰς ἐπιστολὰς εἰς διάφορα πρόσωπα.

8 (φ. 197v) Τροπάριον εἰς Ἁγίαν Ματρώναν: «*Ἑορτάζει σήμερον ἡ πολυθρύλλητος Χίος ἑορτὴν πανέντιμον τῆς ἀοιδήμου Ματρώνης...*» κλπ.

9 (φ. 198r – 210r) Εὐχαὶ διάφοροι.

10 (φ. 211r – 236r): «*Ἀκολουθία τῆς ὁσίας Ματρώνης τῆς Χιοπολίτιδος*».

11 (φ. 236v – 238v) Διάφορα μεταγενέστερα ἀσήμαντα σημειώματα, ρητά, στίχοι κλπ.

Τὰ 1 – 5 τοῦ κώδικος ἔχουν γραφῆ διὰ τῆς αὐτῆς χειρός, τὰ 6 καὶ 7 δι' ἑτέρας καὶ τὰ 8, 9 καὶ 10 δι' ἄλλης διαφόρου χειρὸς ἕκαστον.

Ἐν ἀρχῇ τοῦ κώδικος εὕρηνται 10 φύλλα ἀσελίδωτα καὶ σχεδὸν ἄγραφα. Ἐν τῷ πρώτῳ ἀναγινώσκομεν:

Καὶ τοῦτο τόδε πέφυκεν ἐμοῦ δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις
τοῦ ταπεινοῦ τοῦ μοναχοῦ Κυρίλλου ἱερέως.

— 1890 ἔρρωσθε.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

182 Χαρτ. 0,238 × 0,165 XVIII αἰ. φ. 15 + σ. 384
Νομοκάνων ἐν τῇ καθωμιλημένῃ.

Ἀρχ. (φ. 1r) : «*Περὶ κριτοῦ... Κεφάλαιον α*ον. *Πρέπει τὸν κριτήν, τουτέστι τὸν ἀρχιερέα, νὰ μιμῆται τὸν δίκαιον κριτὴν...*» κλπ.

Προτάσσονται (φ. 1r-v) πρόλογος «*τοῖς ἁπανταχοῦ εὑρισκομένοις χριστιανοῖς*» ἀνυπόγραφος καὶ (φ. 1v – 15r) πίναξ τῶν περιεχομένων.

Ἐν φ. 1r, ἄνωθι : «*Τοῦ πρωτοπαπᾶ Νικολάου τῶν Νέων Φωκῶν †*». Καὶ εἶτα, δι' ἑτέρας χειρός : «*Ἐκ τῶν τοῦ μητροπολίτου Πενταπόλεως Χρυσάνθου*».

Ἐν τέλει τοῦ κώδικος εὕρηνται τρία φύλλα λευκὰ καὶ τέταρτον μὲ ἀσήμαντα σημειώματα, ἐν οἷς πρῶτον :

«*1825 Ἰουλίου 7 ἐγένησεν ἡ ἀνιψιά μου : ἐκατερίνη ξ'ν*».

183 Χαρτ. 0,210 × 0,155 XVI – XVIII αἰ. φ. 60
Δίπτυχον φέρον γεγραμμένα διάφορα ὀνόματα χριστιανῶν ἐκ διαφόρων τόπων, ἵνα μνημονεύωνται ἐν τῇ μονῇ.

Ἀρχ. : «*Γεωργίου. Ἰωάννου...*» κλπ.

Τὰ φ. 1r – 52v γεγραμμένα διὰ τῆς αὐτῆς χειρός, μὲ τὰ ἀρχικὰ τῶν ὀνομάτων ἐρυθρά. Ἀπὸ φ. 52v – 60v τὰ ὀνόματα γεγραμμένα διὰ πολλῶν μεταγενεστέρων χειρῶν.

Ἐν φ. 54r : *Ὀνόματα τῆς Βλαχίας νεωστί.* — φ. 54v : *Πολιτεία σιλίμνη.* — φ. 55r : *Ἐπαρχία μογληανοῦ καὶ μολησκοῦ χορίον ὅσανη σὺν ταληπὰ χορία.* — φ. 55v : *σίπικα.* — φ. 56r : *πολιτεία τῆς Αἴνου.* — φ. 56v : *Μελενίκου μετὰ κάργιανης.*

Ἐν φ. 53v ἡ χρονολογία : «*1786 ἰούλιος Ἀνδριανόπολι*».

184 Χαρτ. 0,227 × 0,170 XIX αἰ. φ. 60
1 (φ. 1r – 9v) : «*Ἀκολουθία Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας*».

2 (φ. 11r – 51r) : «*Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας συνερανισθεὶς ἐκ τῶν συγγραμμάτων Νικηφόρου καὶ Σωζομένου καί τινων ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ἱστοριογράφων*».

Ἀρχ. : «*Ὁ μέγας ἀνάμεσα εἰς τοὺς διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας ἅγιος Κύριλλος ἦτο κατὰ τὴν πατρίδα Ἀλεξανδρεὺς...*» κλπ.

Τὰ φ. 51v – 60v λευκά.

185 Χαρτ. 0,32 × 0,21 XIX αἰ. σ. 230
«*Βιβλίον ψυχωφελέστατον τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νείλου τοῦ Μυροβλήτου περιέχον λόγους καὶ διδασκαλίας πρὸς ὅλους τοὺς ἐν Ἄθῳ ὄρει ἀσκοῦντας ὁσίους πατέρας, προειδοποιήσας τὴν καταδρομὴν τοῦ ὄρους ἀπὸ*

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

τοὺς βαρβάρους Ἀγαρηνοὺς καὶ ληστὰς ὁποῦ συνέβη κατὰ τὸ ἔτος 1821 ἄχρι τοῦ 1831 εἰς δέκα ὁλοκλήρους χρόνους διὰ τὰς καταχρήσεις, τὰς παραβάσεις τῶν πρώϊν ὁσίων πατέρων ἁγιορειτῶν, ὁποῦ παρέβησαν τοὺς θεσμοὺς αὐτῶν καὶ ἄλλα πολλὰ καθὼς γράφει, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐφάνη, τοῦ λαλῆσαι αὐτὰ ἵνα μὴ παντελῶς ἐρημωθῇ τὸ ἅγιον ὄρος τοῦτο, καὶ ὅτι ἐπὶ τὸ χεῖρον ἡ μοναδικὴ πολιτεία θέλει καταντήσει ἄχρι σχεδὸν συντελείας τοῦ παρόντος αἰῶνος.

Ἐγράφη δὲ παρὰ Μοναχοῦ Ἰακώβου οἰκτροῦ ἰδίῳ κόπῳ καὶ δαπάνῃ, ἵνα μένῃ καθιερομένον τὸ βιβλίον ἐν τῷ Κελλίῳ ἐν ᾧ τὸ Σπήλαιον καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἁγίου Νείλου, νὰ εὑρίσκεται εἰς ἀνάγνωσιν καὶ ὠφέλειαν τῶν ἐκεῖσε οἰκούντων ἀδελφῶν, καὶ λοιπῶν ποθούντων τὴν σωτηρίαν ψυχῶν αὐτῶν ἀναφαίρετον εἰς μνημόσυνον αὐτοῦ. ὑπὲρ οὗ εὔχεσθε οἱ ἐντυγχάνοντες. Ἐν ἔτει Σωτηρίῳ ,αωξς' 1866 διατελοῦντος αὐτοῦ ἐν τῇ Ἱερᾷ Νέᾳ Σκήτῃ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει Ἄθῳ».

(σ. 1) : «*Τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νείλου τοῦ Μυροβλύτου. Θαύματα καὶ προῤῥήσεις πρὸς τοὺς ἐν Ἄθω ὄρει Μοναχοὺς λίαν ψυχοφελέστατοι. Προοίμιον*».

Ἀρχ. : «*Κατὰ τὸ ἔτος 1805 : Μοναχός τις Θεοφάνης τοὔνομα ἦλθεν ἀπὸ Καισαρίας...*» κλπ.

Ἐν τέλει ἔμμετρα κείμενα διάφορα, ἤτοι :

α) σ. 226 : Στίχοι πολιτικοὶ 13. Ἀρχ. :

Κλαύσωμεν καὶ δακρύσωμεν τῷ βίῳ παριόντες
πρὶν ἔμπλεοι γενόμεθα δακρύων αἰωνίων.

β) σ. 227 – 228 : «Στίχοι ὠφέλιμοι κατ' ἀλφάβητον». Ἀρχ. :

Ἀναπτέρωσον πρὸς Θεόν σου τὰς φρένας
Βίον πόθησον ἐν Θεῷ ἡγνισμένον... κλπ.

γ) σ. 228 : Στίχοι τοῦ γράψαντος τὸν κώδικα Ἰακώβου, ἔχοντες οὕτω :

Εἰσάκουσον, ὦ Δέσποτα, Χριστέ μου τοῦ σοῦ δούλου
Καὶ πρόσχες τῇ δεήσει μου, θερμῶς σου δεομένου
Τοῦ κοπιάσαντος θερμῶς ὑπὲρ τοῦ ἀντιγράψαι
τὴν βίβλον ταύτην τὴν σεπτὴν καὶ εἰς φῶς παραστῆσαι.
Μέγα αὔτη [κειμή]κειμήλιον ὑπάρχει καὶ ταμεῖον
κῆπος Ἐδὲμ τῆς νοητῆς, καὶ ζωῆς τε δοχεῖον
Διδασκαλεῖον μυστικὸν ἦν τῶν μετερχομένων
συνεχῶς τὴν ἀνάγνωσιν, μεστὸν θείων λογίων
οὓς προσκαλῶ εἰς δέησιν ἵνα δραστικωτέραν
εὐχὴν ἐμοὶ ποιήσωσι πρὸς Χριστὸν τὸν Σωτῆρα
ὑπὲρ ἐλέους τῆς ψυχῆς, ἀφέσεως πταισμάτων,
Ἰακώβου μονάζοντος, οἰκτροῦ τοῦ μελεντύτου,
ἐπὶ ψιλοῦ ὀνόματος, οὐχὶ δὲ καὶ δι' ἔργων.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212

Ἀκολουθοῦν 10 ἰαμβικοὶ στίχοι «Πρὸς τὴν Θεοτόκον» ἀρχόμενοι :

Σὺ δὲ παννυπέραγνε Μήτηρ Κυρίου

Μαριὰμ πανύμνητε μήτηρ Δεσπότου... κλπ.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ σελίδι 230 φέρεται : «*ἠδοπήϊσις — ὅτι — εἰς τῷ — 1866 — εἰς τὶν — 1 : τοῦ Νοεμβρίου τῷ ἑσπέρας — εἰς τοὺς 7 : τῆς νηκτὸς — μέχρι — τοῦ 12 : πρὸς τὰ ξιμερόματα — ἤδομεν εἴς τον οὐρανὸ — τόνσον κηνίσην — χιλιάδον ἀστέρον ὅστε ἐμήναμεν ἐκστατική. διότι ἐφένετο ὅτι γίνεται μέγας πόλεμος — διότι σχιζομένου τον οὐρανὸ χίλιάδον* ⟨ὡ⟩*ς ἤπομεν ἀστέρον ἐκεραυνοβολοῦσεν ὅλος ὁ οὐρανὸς ἀπόλα τὰ μέρι του — ὅθεν ἀπο τούτο τὸ ἐσιμπεράναμεν ὅτι ἔχι νασηνέβι — μεγάλι ταραχή· κατα τὴν ἐρχομένη ἄνιξιν τοῦ — 1867 : ὅθεν ὁ ἅγιος θεὸς ναγένι ἥλεος εἰς τῶν Κώσμον του —*

Ἱερόθεος μοναχὸς πρόην Ξενοφωτηνὸς Πάτμιος. —»

Ἐν τῇ ὄπισθεν τῆς προμετωπίδος σελίδι φέρεται ἐπίσης : «*Τῶ παρὸν ἠπάρχι ἔκτου ᾽καθήσματου ἁγίου Παντελεήμονος της μεγήστης Λαύρας*

Ἱερόθεος μοναχὸς Πάτμιος».

Μ. Ι. ΜΑΝΟΥΣΑΚΑΣ

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 10:43:52 EEST - 167.114.118.212